

ULRICH SCHRADE

OJCIEC INNOCENTY MARIA BOCHENSKI

(1902-1995)

Ojciec Innocenty Maria (Józef) Bocheński — żołnierz, ekonomista, dominikanin, filozof, teolog, kapelan i logik — urodził się 30. VIII 1902 roku w Cuszowie koło Krakowa. Ukończył gimnazjum i dwa lata prawa we Lwowie, cztery lata studiów ekonomicznych w Poznaniu (1922-1926), studia filozoficzne zakończone doktoratem we Fryburgu (1928-1931), studia teologiczne zakończone doktoratem w Papieskim Uniwersytecie „Angelicum” w Rzymie (1931-1934) i habilitował się pracą *Z historii logiki zdań modalnych* w Uniwersytecie Jagiellońskim w 1938 roku. Był profesorem logiki w „Angelicum” (1935-1940), kapelanem Wojska Polskiego na Zachodzie (1940-1945), kierownikiem katedry filozofii na Uniwersytecie we Fryburgu, dziekanem Wydziału Filozoficznego (1950-1952) i rektorem tegoż Uniwersytetu (1964-1966). Był doktorem *honoris causa* sześciu uniwersytetów. Niezwykle aktywny do ostatnich chwil życia, zmarł 8. II 1995 roku we Fryburgu.

Dokowania naukowe o. Bocheńskiego leżą w badaniach nad historią logiki: *Elementa logica Greacea* (1933); *Z historii logiki zdań modalnych* (1938); *None lezioni di logica symbolica* (1938); *Petri Hispani Summea Logicales* (1947); *La logique de Theophraste* (1947); *Precis de logique mathématique* (1947); *Ancient Formal Logic* (1947); *Formale Logik* (1958) i wreszcie *The Logic of Religion* (1965). Światowe uznanie Bocheńskiemu nie przyniosły jednak jego prace logiczne, a filozoficzne.

W filozofii o. Bocheński reprezentuje nurt analityczny. Analiza problemów filozoficznych za pomocą narzędzi logicznych wyznaczyła też kierunek ewolucji Jego poglądów: od tomistycznego arystotelizmu ku pozytywistycznemu fideizmowi. Pierwszy okres przypada mniej więcej na lata 1935-1965, a drugi na okres od 1965 do 1995 roku. Szczególne uznanie w pierwszym okresie zyskały Jego prace popularyzatorskie: *Europäische Philosophie der Gegenwart* (1947); *Die zeitgenössischen Denkmethode*n (1954); *Wege zum philosophischen Denken* (1958); studia nad filozofią marksizmu-leninizmu, które uczyniły Go w oczach marksistów czołowym antykomunistą (*Study in Soviet Thought*) oraz szereg mniejszych, ale ważkich opracowań z zakresu tomizmu.

W drugim okresie twórczości (*Między logiką a wiarą*, 1986; *100 zabobonów*, 1987; *Podręcznik mądrości tego świata*, 1990) o. Bocheński zacieśnia pole badań teoretycznych głosząc, że filozofia jest nauką czystą nie mającą nic wspólnego ze

światopoglądem i wiarą. Kwestie egzystencjalne, moralne i religijne leżą całkowicie poza zasięgiem jej możliwości poznawczych — nie jest ona w stanie otworzyć jakichkolwiek perspektyw ich rozwiązania. Jediną sensowną działalnością na gruncie filozofii teoretycznej jest analiza pojęć, a na gruncie filozofii praktycznej naukowy charakter ma tylko hedonistycznie ukierunkowana mądrość życiowa oparta o zasadę: „Działaj tak, abyś żył długo i dobrze”. Reszta jest kwestią światopoglądu i wiary. Przy czym, wbrew św. Tomaszowi, teologia nie jest systemem dedukcyjnym, a wyprowadzonym z danych objawienia, zatem otwartym na zmiany, systemem redukcyjnym.

Ojciec Innocenty Maria Bocheński był niewątpliwie jednym z bardziej nowatorskich myślicieli katolickich, ale na tym właśnie gruncie było to dość kontrowersyjne nowatorstwo.